

บทที่ 1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่า “เด็กวันนี้คือผู้ใหญ่ในวันหน้า” เพราะเด็กในปัจจุบันคือผู้ที่ จะเจริญเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ และมีส่วนร่วมในการดำรงอยู่ของสังคม ซึ่งประชากรที่มีคุณภาพนั้นต้อง ได้รับการส่งเสริมตั้งแต่ในวัยเด็ก (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2531, หน้า 10) เพราะตั้งแต่เด็ก แรกเกิดจนถึง 5 ปี เป็นช่วงอายุที่มีศักยภาพการพัฒนาการสูง ถ้าเด็กได้รับการเลี้ยงดูที่ดี และถูกต้อง ตามหลักจิตวิทยา และหลักวิชาการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง การจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยตาม หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ได้กำหนดแนวทางสำคัญในการจัดประสบการณ์ สำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสติปัญญาที่เหมาะสม ว่าควรยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง จัดให้สอดคล้องเหมาะสมกับวัย ความสนใจ ความต้องการ และความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยใช้ กิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นที่หลากหลาย จัดให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อที่หลากหลาย เพราะสื่อ ต่างๆ จะเป็นตัวนำความรู้ไปสู่เด็ก ทำให้เด็กเรียนรู้ตามจุดประสงค์แต่เนื่องจากเด็กวัย 2-6 ปี เป็นช่วง ที่มีความเปลี่ยนแปลงในส่วนของการพัฒนาทั้ง 4 ด้าน อันได้แก่ พัฒนาการทางด้านร่างกาย พัฒนาการทางด้านอารมณ์ พัฒนาการทางด้านสังคม และพัฒนาการทางด้านสติปัญญาอย่างรวดเร็ว จึงควรได้รับการจัดประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับวัย และบุคคลสำคัญที่จะก่อให้เกิด การพัฒนาสิ่งต่างๆ เหล่านี้ คือ ครู ผู้เป็นบุคคลวิชาชีพที่ทำหน้าที่หลักทางการเรียนการสอน และ การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ ในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2542: มาตรา 4) วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงที่ได้รับการยก ย่องและมีเกียรติในสังคม การพัฒนาวิชาชีพครูจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลง ทางสภาพสังคม เศรษฐกิจและวิชาการได้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีผลกระทบต่อนักเรียนและ รูปแบบการเรียนรู้ ครูจึงไม่สามารถที่จะหยุดการเรียนรู้ โดยต้องพัฒนาทั้งความรู้และเทคนิควิธีการ สอนในรูปแบบใหม่ๆ

การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษาภายใต้ยุทธศาสตร์ของการปฏิรูปการศึกษาใน ทศวรรษที่สอง(พ.ศ.2552-2561)ที่ดำเนินไปในห้วงเวลาปัจจุบันนี้นั้น กล่าวกันว่าการพัฒนาสังคมเป็น กระแสหลักสำคัญที่สังคมโดยรวมต่างเฝ้าจับตามองในกระบวนทัศน์ของความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นใน มิติต่างๆที่ส่งผลต่อการพัฒนา ซึ่งก็คงเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปแล้วว่าภายใต้ยุทธศาสตร์ของการปฏิรูป การศึกษาทศวรรษที่สองในปัจจุบันได้มุ่งเน้นในมิติของการพัฒนา4มิติสำคัญได้แก่ การปฏิรูปนักเรียน ยุคใหม่ การปฏิรูปครูยุคใหม่ การปฏิรูปโรงเรียนหรือแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และการปฏิรูประบบบริหาร จัดการยุคใหม่ ซึ่งในทุกมิตินั้นจะมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุผลของการ ปฏิรูปการศึกษาไทยในทศวรรษที่สอง(พ.ศ.2552-2561)ดังกล่าว

สำหรับการปฏิรูปเพื่อพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่นั้น ได้มีข้อเสนอแนะในเชิงยุทธศาสตร์ของ การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษาหลายแนวทางตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสภาพ การศึกษากระทรวงศึกษาธิการที่ได้เสนอแนะไว้ ทั้งนี้เพื่อสร้างให้ครูยุคใหม่มีบทบาทในการเสริมสร้าง ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า มีระบบ กระบวนการผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์และ

บุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง สามารถดึงดูดคนเก่ง คนดี มีใจรักในวิชาชีพครูมาเป็นครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอตามเกณฑ์ และสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ มาตรฐาน และในขณะเดียวกันสามารถพัฒนาตนเอง และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง มีสภาวิชาชีพที่เข้มแข็ง บริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพที่ดี มีความมั่นคงในอาชีพ มีขวัญ กำลังใจอยู่ได้อย่างยั่งยืน

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาวิชาชีพครูภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสังคมในช่วงเวลานี้นับได้ว่าเป็นบทบาทและภารกิจสำคัญที่ทำทลายเป็นอย่างดีต่อความสำเร็จของการพัฒนา เพื่อก่อให้เกิด ศักยภาพและประสิทธิภาพสูงสุดของศาสตร์แห่งวิชาชีพความเป็นครู ทั้งนี้คงสืบเนื่องมาจากสภาพทาง บริบทรอบด้านที่ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาโดยเฉพาะในด้านการจัดการศึกษาของ ยุคปฏิรูปในทศวรรษที่สองเป็นอย่างมาก ซึ่งมีดัชนีบ่งชี้(Indicators)หลายประการที่บ่งบอกสะท้อนผล ให้ทราบทั้งที่เป็นภาพในเชิงบวกและลบควบคู่กันไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลลัพธ์(Output)ที่เกิดจาก ผลผลิตของกระบวนการจัดการศึกษาซึ่งก็หมายถึงผู้เรียนนั่นเองที่เป็นสิ่งบ่งบอกหรือสัญญาณของการ สะท้อนภาพดังกล่าวออกมาสู่สังคมจากกระแสของการปฏิรูปการศึกษาของไทยในปัจจุบัน ผลที่ เกิดขึ้นย่อมเป็นการตอบโจทย์สำคัญที่สังคมโดยรวมต่างมุ่งเป้าหมายกลุ่มใหญ่ไปที่ “ครูอาจารย์” ใน ด้านประสิทธิภาพและศักยภาพของการจัดการในห้องเรียนการสอนให้กับผู้เรียนโดยมีอาจหลีกเลี่ยง หรือปฏิเสธความรับผิดชอบเหล่านี้ได้

ดังนั้นมาตรการและแนวทางของการยกระดับการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพของ วิชาชีพแห่งการเป็นครู จึงถูกกำหนดในหลากหลายกลยุทธ์ เพื่อนำมาซึ่งความสำเร็จของการปฏิรูป การศึกษาในทศวรรษที่สองในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดสมรรถนะเชิงวิชาชีพในระดับ ต่างๆจะเป็นประเด็นสำคัญของการสร้างประสิทธิภาพในการพัฒนาศาสตร์แห่งความเป็นครูให้ บรรลุผล สอดรับกับสถานการณ์และบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

จากทฤษฎีแนวคิดและงานวิจัยต่างๆจึงทำให้ผู้วิจัยในฐานะที่ทำหน้าที่เป็นอาจารย์ผู้สอนนิสิต นักศึกษาครูเกิดความสนใจที่จะศึกษาครูไทยในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนใน จังหวัดลำปาง ที่สังกัดหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยการศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษา และ เปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนในจังหวัดลำปางเป็นกรณีศึกษาเพื่อจะเป็นประโยชน์สำหรับ ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานักศึกษาที่กำลังศึกษาในคณะครุศาสตร์ สาขาการศึกษาปฐมวัย ผลการวิจัยนี้อาจเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาและผลการวิจัยนี้ จะเป็นแนวทางให้นักวิจัยที่สนใจนำไปศึกษาค้นคว้าในประเด็นอื่นๆต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัยที่มีต่อคุณลักษณะของครูปฐมวัยใน ศตวรรษที่ 21
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัยที่มีต่อคุณลักษณะของครู ปฐมวัยในศตวรรษที่ 21

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัยที่มีต่อคุณลักษณะของครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ขอบเขตของวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัยในจังหวัดลำปางสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 443 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling) โดยวิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) โดยแบ่งเป็น

- 1) ผู้บริหารในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง จำนวน 35 คน
- 2) ผู้บริหารในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 35 คน
- 3) ผู้บริหารในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 35 คน

2. ขอบเขตเนื้อหา

- 1) มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา
- 2) คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21
- 3) คุณลักษณะของครูปฐมวัยที่ดี
- 4) ความคิดเห็น ทักษะคติ ความเชื่อ
- 5) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. ขอบเขตระยะเวลา

กันยายน 2556 – กันยายน 2557

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ คือ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์
2. ตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย
  - ด้านบุคลิกภาพ
  - ด้านการจัดการเรียนรู้
  - ด้านภาษาและการสื่อสาร
  - ด้านการพัฒนาตนเอง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึก ทักษะ ของผู้บริหารโรงเรียนในจังหวัดลำปาง ที่มีต่อการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21

2. ผู้บริหารสถานศึกษาหมายถึงผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย ในจังหวัดลำปาง 3 กลุ่มสังกัด ได้แก่ผู้บริหารในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางผู้บริหารในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนผู้บริหารในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. คุณลักษณะของครูปฐมวัยหมายถึงคุณลักษณะของครูปฐมวัยที่เหมาะสมกับความเป็นครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21ซึ่งมุ่งเน้น 4 ด้าน คือด้านบุคลิกภาพ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านภาษาและการสื่อสาร และด้านการพัฒนาตนเอง

4. ศตวรรษที่ 21 หมายถึงช่วงเวลาระหว่าง ค.ศ. 2001-2100

ประโยชน์ที่ได้รับ

ได้ข้อมูลคุณลักษณะของครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนในจังหวัดลำปางและเป็นแนวทางในการพัฒนานักศึกษาที่กำลังศึกษาในคณะครุศาสตร์ สาขาการศึกษาปฐมวัยรวมทั้งเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาต่อไป